

Gedragreflecties op beoogde wijzigingen in/ continuering van het coronamaatregelenpakket

RIVM Corona Gedragseenheid | 10 december 2021

Recente resultaten gedragsonderzoek (vóór laatste persco)

- Duidelijke afname mobiliteit en sociale activiteit (zoals horeca en bij elkaar op bezoek), en toename van naleving van maatregelen (afstand houden, testen, etc)
- Draagvlak voor maatregelen is gestegen maar vertrouwen in overheid is nog verder gedaald (trage start booster en grote groep 'te weinig maatregelen, te laat')
- Daling in psychische gezondheid en toename eenzaamheidsperspectief, mn bij jongeren

Kernoverwegingen

- Vertrouwen in en rechtvaardigheid van het coronabeleid is belangrijk voor draagvlak en naleving. Dit vereist een duidelijke koers, strategie, transparante en goed onderbouwde besluitvorming en communicatie. Maak daarbij onderscheid tussen maatregelen gericht op:
 - Korte termijn; gericht op circulatie virus te verminderen.
 - Bij epidemiologische onzekerheid, wees terughoudend met versoepelingen om jojo-effect te voorkomen. Indien
 - Leg uit hoe de feestdagen zo veilig mogelijk gevierd kunnen worden (zelftesten, ventilatie ect)
 - Indien geval van afschaling, kies voor aanpassing van maatregelen met oog op dempen van de negatieve impact van maatregelen op welbevinden.
 - (Midden) lange termijn; gericht op leven met het virus.
 - Ontwikkel samen met de branches en sectoren een (midden) lange termijnperspectief. Voor draagvlak en uitvoerbaarheid is het van belang de sectoren/ branches systematisch en tijdig bij de invulling van toekomstig beleid. Dit vraagt mogelijk om een iets langere doorlooptijd maar heeft als voordeel dat goed uitlegbaar is hoe verschillende sectoren betrokken zijn en waar draagvlak voor is.
- Leg het belang van vaccinatie uit voor zowel korte als (midden) lange termijn.

Toepassing op mogelijke aanvullende maatregelen

- 1 Mogelijk uitbreiden van de kerstvakantie voor scholen met een week.
 - Uitlegbaar als dit effectief is in het terugdringen van de viruscirculatie en het onder controle krijgen van de pandemie.
 - Draagvlak voor sluiten scholen is laag. Houd rekening met de gevolgen voor kinderen in een kwetsbare positie.
 - Ontwikkel beleid mbt vakanties die passen in (midden) lange termijn aanpak
- 2 CTB in de niet-essentiële detailhandel en niet-essentiële dienstverlening
 - Ivm logica en consistentie, wees terughoudend met aanpassingen in het in het maatregelenpakket, tenzij de bijdrage aan bestrijding pandemie helder is.
 - Veel mensen zijn bereid maatregelen te volgen als die effectief zijn. Leg helder uit hoe eventuele aanpassing past binnen de hele CTB- strategie.

- 3 Verruimen van de algemene sluitingstijden voor niet-essentiële detailhandel, horeca, sport, cultuur en overige niet-essentiële dienstverlening
- Ivm uitlegbaarheid, wees terughoudend met versoepelingen doorvoeren in huidige epidemiologische situatie, zeker in geval van eerder sluiten van scholen.
 - Indien epidemiologisch verantwoord, overweeg verruiming (reparatie) voor tijden buitensport vanuit oogpunt welbevinden. Besteed extra aandacht aan mogelijkheden voor preventie virus-overdracht.

Communicatie:

- Heldere, consistente en herhaalde communicatie over het nut, noodzaak, effectiviteit en uitvoerbaarheid van naleving van de (basis)maatregelen, ook voor gevaccineerde mensen, is essentieel (zowel vanuit oogpunt van welbegrepen eigenbelang, belang bedrijven en organisaties als voor het samenleving als geheel);
- Overweeg een groot communicatiemomenten in de media waarbij uitleg plaatsvindt over de huidige beschikbare voor en nadelen en lange termijn effecten van vaccinatie en ook onwaarheden weerlegt worden.
- Blijf het belang van vaccinatie uitleggen, zeker nu ook veel mensen die gevaccineerd zijn in het ziekenhuis opgenomen worden met Corona. Leg uit dat vaccinatie niet alleen over de bescherming van individuen gaat, maar ook om het omlaag brengen van de circulatie van het virus in de bevolking.
- Maak pro-actief een **haalbaar, breed-gedragen en effectief** (midden) lange termijn plan dat inhoudelijk aangeeft
 - welke indicatoren (bijv. de R, besmettingscijfers, of ziekenhuisopnames) als criterium worden gebruikt en waarom (ziektelast zoals long-covid)
 - op welke criteria en evidentie (inclusief effectiviteit en haalbaarheid; en impact op welzijn, ongelijkheid en rechtvaardigheid) dit plan is gebaseerd
 - hoe zich dat vertaalt in lokale of bredere maatregelen, en wie (bijv. burgers, organisaties, beleidsmakers, communicatie professionals) wat moet doen
- Voor dit plan zal **meer draagvlak** zijn als het
 - gezamenlijk is ontwikkeld met belangrijke maatschappelijke stakeholders, inclusief burgers
 - vanuit een breed maat/wetenschappelijk perspectief (oa medisch, gedrag, economie, onderwijs)
 - de bevolking proactief over dit uitbraakplan is geïnformeerd en geconsulteerd

Context:

1. **Zelftesten actief uitdelen** met begrijpelijke toelichting in oa achterstandswijken, op markten, bij tankstations, NS-stations, juist op plekken waar mensen komen die ook mogelijk ook meer mensen gaan zien.
2. **Betrek branches & maatschappelijk middenveld** – zij hebben als geen ander zicht op de (on)mogelijkheden om de fysieke en sociale omgeving die binnen hun invloedssfeer valt aan te passen om virusoverdracht te beperken terwijl zij wel hun bestaansrecht kunnen behouden (open blijven, inkomsten genereren etc)

Zie voor nadere toelichting en voorbeelden onze eerder uitgebrachte gedragsreflecties en memo's. www.rivm.nl/gedragsonderzoek/publicaties